

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
STRATEGINIŲ KOMPETENCIJŲ GRUPĖ**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO NR. VII-1889 PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI**

(TAP-19-1959, TAIS NR. 19-8152(3); TAP-19-1960, TAIS NR. 19-8154(3); TAP-19-1961, TAIS NR. 19-12412(2); TAP-19-1962, TAIS NR. 19-12413(2); TAP-19-1963, TAIS NR. 19-12414(2); TAP-19-1964, TAIS NR. 19-12415(2); TAP-19-1965, TAIS NR. 19-12416(2); TAP-19-1966, TAIS NR. 19-13622)

PAŽYMA

2019-11-25 Nr. NV-3284

Vilnius

Projekto rengėjas: Vidaus reikalų ministerija

Projekto tikslas: sukurti kokybiškai naują regioninės plėtros politikos modelį ir įgalinti regionų plėtros tarybas veikti ir priiminėti realius sprendimus, siekiant įgyvendinti tiek nacionalinės regioninės politikos, tiek atskirų regionų tikslus ir uždavinius.

Projekto esmė:

Nacionalinė regioninė politika:

Nustatomas toks nacionalinės regioninės politikos tikslas – *skatinti tolygią ir tvarią plėtrą visoje valstybės teritorijoje* ir trys uždaviniai tikslui pasiekti. Pažymėtina, kad formuluojamas tikslas suderintas ir su rengiamo 2021-2030 metų Nacionalinio pažangos plano vienu iš strateginių tikslų „Tvariai ir subalansuotai plėtoti regionus ir mažinti regioninę atskirtį“.

Kaip formuojantys ar įgyvendinantys nacionalinę regioninę politiką įvardijami šie subjektai: Vyriausybė, Vidaus reikalų ministerija, kitos ministerijos, Nacionalinė regioninės plėtros taryba, regiono plėtros tarybos, savivaldybių institucijos (tarybos ir vykdomosios institucijos), kompetencijų centras, Regioninės plėtros departamentas prie VRM.

Kompetencijų centras:

Įstatymų projektų paketu iš įstaigų, kurių savininkas ar dalininkas yra valstybė, ir VRM atrinktų atskirų ekspertų, siūloma suformuoti kompetencijų centrą, kuris vykdytų tyrimus, analizes ir prognozavimą regioniniu pjūviu ir konsultuotų regiono plėtros tarybas. Rengėjų vertinimu, į kompetencijų centrą reikėtų įtraukti šias įstaigas – Vyriausybės strateginės analizės centrą (STRATA), VŠĮ „Versli Lietuva“, VŠĮ „Investuok Lietuvoje“, VŠĮ Transporto kompetencijų agentūrą, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutą, Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Lietuvos socialinių tyrimų centrą, kultūros tarybas. Kompetencijų centre dalyvaujančios įstaigos veiklas, susijusias su regioninės politikos pjūviu, įgyvendintų iš bendrųjų asignavimų, tuo tarpu atskirų ekspertų pirkimui, rengėjų teigimu, reikėtų kasmet (nuo 2021 m.) skirti bent po 0,078 mln. EUR asignavimų.

Regiono plėtros tarybos:

Regiono plėtros taryboms, kurias sudarytų visos savivaldybės, esančios atitinkamos vienos apskrities teritorijoje, suteikiama nauja teisinė forma – regiono plėtros taryba. Iki šiol veikusios plėtros tarybos jokios teisinės formos neturėjo. Jeigu visos savivaldybės kartu įsteigs regiono plėtros tarybas, Lietuvoje ir toliau bus 10 regiono plėtros tarybų.

Numatoma, kad regiono plėtros tarybos veikla bus finansuojama iš Vidaus reikalų ministerijai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, dalyvių stojamųjų įnašų pinigais ir dalyvių mokesčių; lėšų, gautų kaip parama ir kitų teisėtai gautų lėšų.

Nustatomi šie regionų plėtros tarybų organai:

- Visuotinis dalyvių susirinkimas, kurį sudaro visi regiono plėtros tarybos steigėjai, t. y. savivaldybės;

- Kolegija, į kurios sudėtį įtraukiami ir darbdavių, profesinių sąjungų organizacijų, bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų atstovai, kurie turi sudaryti ne mažiau nei 1/3 Kolegijos narių. Kolegijos nariams už darbo laiką atliekant nario pareigas būtų atlyginama – užmokestis apskaičiuojamas pagal paskutinio ketvirčio šalies vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio dydį regione, atsižvelgiant į faktiškai išdirbtą laiką, ir mokamas iš valstybės biudžeto lėšų;
- Vienasmenis valdymo organas – administracijos direktorius, kuris vadovauja regiono plėtros tarybos administracijai. Rengėjų skaičiavimais, iš viso reikėtų apie 50 pareigybių tokioms administracijoms įsteigti (vidutiniškai po 5 pareigybes kiekvienoje regiono plėtros taryboje).

Įstatymų projektų paketu regionų plėtros taryboms siūloma suteikti viešojo administravimo subjekto statusą ir viešojo administravimo subjektų sistemą šalia valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų papildyti regioninio administravimo subjektais.

Istatymų projektų įgyvendinimo sąnaudos:

Finansinių sąnaudų pareikalaus regionų plėtros tarybų vykdomų funkcijų finansavimas (pvz., Kolegijos narių atlyginimas, regiono plėtros tarybų administracijų išlaikymas), kompetencijų centro veikla ir funkcijų, kurias iki 2023 m. gruodžio 31 d. vykdys Regioninės plėtros departamentas prie VRM, finansavimas, taip pat Departamente prie VRM dirbančių valstybės tarnautojų išeitinės išmokos ir nepanaudotų kasmetinių atostogų kompensavimas.

Metai	Asignavimų poreikis IŠ VISO	PAPILDOMŲ asignavimų poreikis
2020	1,65 mln. EUR (iš jų darbo užmokesčiui – 1,244 mln. EUR)	0,48 mln. EUR
2021	2,267 mln. EUR (iš jų darbo užmokesčiui ir išeitinėms išmokoms – 1,684 mln. EUR)	1,089 mln. EUR
2022	2,072 mln. EUR (iš jų darbo užmokesčiui – 1,534 mln. EUR)	0,894 mln. EUR
2023	2,097 mln. EUR (iš jų darbo užmokesčiui – 1,559 mln. EUR)	0,919 mln. EUR
2024	1,8768 mln. EUR (iš jų darbo užmokesčiui ir išeitinėms išmokoms – 1,3488 mln. EUR)	0,699 mln. EUR

Derinimas: kartu su įstatymų projektų paketu teikiama derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programai: teikiamas įstatymų projektų paketas tiesiogiai įgyvendina Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 3.5.1. darbą „Regionų kryptingos plėtros principų suformavimas ir plėtros planavimo sistemos pertvarkymas“.

Dalykinio vertinimo išvada:

Dėl Regioninės plėtros įstatymo projekto:

- 1) Siūlome tikslinti sąvokos „Išankstinė sąlyga“ apibrėžimą ir neapriboti Vyriausybės, kad išankstinė sąlyga gali būti tik kokybinio pobūdžio reikalavimas, susijęs su reguliaciniais ar organizaciniais sprendimais. Manytina, kad tam tikrais atvejais gali atsirasti poreikis nustatyti ir kiekybinio pobūdžio reikalavimus, pavyzdžiui, atitinkamus rodiklius, susijusius su nacionalinės regioninės politikos tikslo ir uždavinių siekimu;
- 2) Tikslintinas sąvokos „Tikslinė teritorija“ apibrėžimas tuo aspektu, kad neaišku, apie kokius vystymo tikslus ir uždavinius yra kalbama. Atsižvelgiant į tai, kad Tikslinė teritorija yra nacionalinės regioninės politikos subjektas, jai atitinkamai taikytini ir 3 straipsnio 1-2 dalyse apibrėžti nacionalinės regioninės politikos tikslas ir uždaviniai. Kas tuomet yra vystymo tikslai ir uždaviniai?

- 3) Tikslinga būtų sutrumpinti ir supaprastinti II skyriaus pavadinimą iš „Nacionalinės regioninės politikos tikslas, uždaviniai, nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimas ir regioninės plėtros planavimo dokumentai” į „Nacionalinės regioninės politikos planavimas ir įgyvendinimas”. O šio skyriaus straipsnius išdėsčius tokia seka – 7, 3, 4, 8, 5 ir 6 – nuostatos būtų pateikiamos nuosekliau ir tolygaus detalizavimo seka;
- 4) Įvertinus 4 straipsnį „Regioninės politikos plėtros skatinimo priemonės”, susidaro įspūdis, kad nacionalinė regioninė politika apima tik regioninės plėtros skatinimo priemones ir savo įgyvendinimo priemonių neturi. Pavyzdžiui, 4 straipsnio 2, 3, 5 punktuose paminėtos priemonės yra daugiau įgyvendinimo ar skatinimo? Siūlome rengėjams pakartotinai įvertinti, ar nebūtų tikslinga atskirti, kokiomis priemonėmis yra įgyvendinama nacionalinė regioninė politika ir kokiomis yra skatinama regioninė plėtra, t.y. regioninės politikos priemonių įgyvendinimas. [Pasikeitus formuluotėms, reikėtų suderinti ir su 10 straipsnio 1 dalies 9 punktu];
- 5) Remiantis 8 straipsnio nuostatomis, darytina išvada, kad Vyriausybė turės patvirtinti 3 tvarkas, susijusias su regioninės svarbos projektais:
- Projekto poveikio nacionalinės regioninės politikos tikslo ir uždavinių įgyvendinimui vertinimo kriterijus ir projekto pripažinimo regioninės svarbos projektu tvarką;
 - Tvarką regiono plėtros tarybai prižiūrėti, ar regioninės svarbos projekto įgyvendinimas ir jo rezultatai atitinka kriterijus;
 - Tvarką, kuria regiono plėtros taryba pripažintų netgekusiu galios regiono plėtros tarybos sprendimą, kuriuos projektas pripažintas regioninės svarbos projektu.
- Nuostatų formuluotės nevienareikšmiškos, todėl sudaro pagrindą visas tris tvarkas teikti tvirtinti Vyriausybei atskirais Vyriausybės nutarimais. Prašome patikslinti aptarto straipsnio nuostatas taip, kad iš jų vienareikšmiškai būtų aišku, kad Vyriausybė nustatys tik vieną tvarką, kuri apims visus minimus elementus;
- 6) Siūlome rengėjams įvertinti, ar nebūtų tikslinga III skyrių „Nacionalinę regioninę politiką formuojantys ir įgyvendinantys subjektai ir jų įgaliojimai” papildyti apibendrinančia nuostata, kurioje būtų įvardyta, kurie subjektai priskirtini politikos formavimui, o kurie įgyvendinimui, nes šiuo metu aiškumo nėra, išskyrus Vidaus reikalų ministeriją, prie kurios paminėta apie politikos formavimą;
- 7) Siūlome 9 straipsnio 3 ir 4 punktus apjungti į vieną ir 5-ame punkte atsisakyti žodžių „finansų ministro teikimu”, paliekant Vyriausybei pačiai atėjus sprendimo laikui apsispręsti, kuri Vyriausybei atskaitinga institucija teiks sprendimo projektą dėl finansavimo priemonių taikymo labiau išsivysčiusių regionų vidiniams netolygumams mažinti;
- 8) Siūlome 10 straipsnio:
- 1 dalies 1 punktą dėstyti taip: „rengia Regionų plėtros programą, **užtikrindama Nacionalinio pažangos plano pažangos uždavinių ir poveikio rodiklių, susijusių su regionine plėtra, įtraukimą**, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą”;
 - 1 dalies 3 punktą papildyti, kad VRM pagal kompetenciją konsultuoja ir regionų plėtros tarybų administracijas dėl regionų plėtros planų rengimo, ne tik regionų plėtros tarybas, nes 26 straipsnio 5 dalies 1 punkte numatyta, kad regiono plėtros tarybos administracija „rengia plėtros plano ir jo pakeitimų projektus <...>”;
 - 2 dalies 1 punktą dėstyti taip: „pagal kompetenciją dalyvauja rengiant Regionų plėtros programą **ir nustatant išankstines sąlygas**”;
 - 2 dalies 3 punkte žodžius „atitinkamose valstybės veiklos srityse” pakeisti į „nustatytais Nacionaliniame pažangos plane”.

9) Siūlome patikslinti 11 straipsnio 2 dalį, numatant, kad Vyriausybė tvirtintų tik institucinę Nacionalinės regioninės plėtros tarybos sudėtį, tuo tarpu patvirtinti tarybos personalinę sudėtį pavedant Vyriausybės įgaliotai institucijai;

10) Reikia suderinti 12 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatą, kurioje teigiama, kad regiono plėtros taryba „rengia, tvirtina regiono plėtros planą <...>” su 26 straipsnio 5 dalies 1 punkto nuostata, kurioje teigiama, kad regiono plėtros tarybos administracija „rengia regiono plėtros plano ir jo pakeitimų projektus <...>”. Atsakomybė turi būti priskirta aiškiai ir vienareikšmiškai, todėl rengti dokumentą gali tik vienas subjektas. Tikėtina, kad regiono plėtros taryba tik dalyvaus rengiant regiono plėtros planą;

11) 12 straipsnio 2 dalies 6 punkte teigiama, kad regiono plėtros taryba „šio įstatymo nustatyta tvarka pripažįsta projektus regioninės svarbos projektais <...>”. Atkreiptinas dėmesys, kad 8 straipsnio 1 dalimi tokią tvarką nustatyti pavedama Vyriausybei – reikia suderinti atskiruose straipsniuose nustatoma reguliavimą. Taip pat tikslinga būtų aptariamą punktą papildyti nuostata, nustatančia regionų plėtros taryboms funkciją ir atšaukti regioninės svarbos projekto statusą;

12) Manytina, kad 14 straipsnyje aptariamas Kompetencijų centras, visų pirma, turėtų prisidėti prie nacionalinės regioninės politikos tikslų ir uždavinių, kurie bus nustatyti Nacionaliniame pažangos plane ir Regionų plėtros programoje, sėkmingo įgyvendinimo regionuose ir tik paskui padėti regionų plėtros taryboms su individualiais klausimais. Todėl siūlome papildyti 14 straipsnio 2 dalį nuostata, kad, visų pirma, Kompetencijų centras regionų plėtros taryboms teikia tyrimų, analizių išvadas ir kita, kas reikalinga siekiant tinkamai įgyvendinti Nacionaliniame pažangos plane ir Regionų plėtros programoje nustatytus įpareigojimus;

13) Atsižvelgiant į tai, kad Kompetencijų centrą sudarys įstaigos, kurių savininkas ar dalininkas yra valstybė, ir siekiant užtikrinti, kad Kompetencijų centro įstaigų žmogiškieji ištekliai bus panaudojami efektyviai bei tikslingai, manome, kad užduotis Kompetencijų centrui turėtų nustatyti ne regionų plėtros tarybos (kaip siūloma dabar), o Vyriausybės įgaliota institucija, kuri turėtų užtikrinti, kad jos būtų savalaikės ir aktualios. Todėl siūlome atitinkamai tikslinti 14 straipsnio 3 dalį bei su atliktais patikslinimais suderinti 23 straipsnio 1 dalies 9 punktą;

14) Atsižvelgiant į tai, kad 12 straipsnio 1 dalyje jau yra apibrėžtas regiono plėtros tarybos tikslas, kyla klausimas, kokie dar papildomi regionų plėtros tarybų veiklos tikslai turėtų būti nustatyti steigimo sutartyje (17 straipsnio 4 dalies 4 punktas) ir nuostatuose (18 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Siekiant aiškumo, siūlome sutarties ir nuostatų kontekste kalbėti apie kitus veiklos elementus nei tikslai arba tikslinti 12 straipsnio 1 dalį apibrėžiant ne regiono plėtros tarybos tikslą, bet, pavyzdžiui, paskirtį. [Šiame kontekste atitinkamai peržiūrėtini 26 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 27 straipsnio 4 dalis.]

Grupės vadovė

Daiva Žaromskytė-Rastenė

Daiva Žaromskytė-Rastenė, tel. 870663776, el. p. daiva.zaromskyte@lr.lt